

# Neuničljive predloge

*Avtor: BruceByfield  
Prevedlain za OOo 2.0 priredila: Urška Colner*

“Kje so moje nove oblike? Pa toliko ur sem porabil/a za njih. Ko zdaj odprem nov dokument, jih nikjer več ni.” Takšna in podobna panična sporočila se skoraj vsak dan pojavljajo na dopisnem seznamu za pomoč uporabnikom OpenOffice.org. V polovici primerov je razlog v tem, da pošiljatelj še ni slišal za predloge. Včasih pa uporabniki pričakujejo, da se bodo predloge obnašale enako kot v drugih pisarniških paketih – pa se ne. V obeh primerih je rešitev ta, da se uporabnik pouči o tem, kako se v OOo vedejo predloge, zato da lahko začne delati z njimi namesto proti njim.

Nekatera dejanja predlog v OOo morda delujejo čudna, vsaj ena od njih je verjetno hrošč, vse pa se splača pobliže spoznati. Ugotovili boste, da OOo s predlogami zmanjša težave in konflikte med dokumenti in jih naredi bolj vsestranske.

## 1. Kaj je predloga?

V bolj tehničnem jeziku je predloga kakršen koli dokument OOo, ki ima v priponi drugo črko t. V modulu Writer se predloge označijo s pripono .ott (OOo 2.x) namesto .odt. V modulu Calc dobi predloga namesto pripone .ods običajnega dokumenta pripono .ots.

Ker pa nam ta razlaga pravzaprav ne pove ničesar, poskusimo drugače. Predloga je dokument, katerega oblikovanje je mogoče uporabiti za izdelavo drugih, podobnih dokumentov. Predloga lahko vsebuje že tudi oris vsebine, posebej to velja za predloge dokumentov Draw, torej risb, kjer lahko s pomočjo čarovnika izberete eno predlogo za obliko in drugo za oris. Kljub temu večina orodij za predloge predvideva, da jih uporabljate za pomoč pri oblikovanju.

Če uporabite predlogo namesto novega praznega dokumenta se izognete delu, saj vam ni treba oblikovati novega dokumenta iz nič. Predlogo izberete v meniju Datoteka > Nov > Predloge in dokumenti in takoj začnete delati na vsebini dokumenta. Predloge pridejo še posebej prav, kadar delate na dokumentih, ki morajo izgledati enako.

Občasno se na dopisnem seznamu uporabnikov OOo (users@sl.openoffice.org) pojavi kdo, ki pravi, da predlog niti pod razno ne more uporabljati, saj je vsak njihov dokument drugačen, edinstven. V praksi

je to le redkokdaj res. Po premisleku večina uporabnikov ugotovi, da bi pet ali šest predlog pokrilo več kot tri četrtine njihovih potreb v katerem koli programu OOo. Študent na primer lahko uporabi predloge za pisanje esejev, poročil, prošenj za delo in za pisma domov (kdo pa še to počne? :), to pa pokrije vse potrebno v modulu Writer. Direktorju pridejo prav predloge za okrožnice, fakse, poslovne dopise in poročila. Tudi za edinstvene dokumente si uporabniki pogosto prilagodijo privzeto predlogo, zato da so osnovne nastavitve za robove, pisavo ipd. na voljo takoj, ko odpre nov prazen dokument.

Predloge so pravzaprav tako globoko zasidrane v logiko uporabe OOo, da mimo njih ne morejo niti tisti, ki se jim tako močno upirajo. Čeprav se tega ne zavedajo, bi bilo pametneje, da si prilagodijo privzeto predlogo, kot pa da se tako neučinkovito poskušajo izogniti uporabi predlog. Kot pa bo kmalu postalo jasno, lahko ta logika povzroči več težav kot prednosti.

## 2. Oblikovanje predloge

Predloge so oblikovane enako kot drugi dokumenti. V njih lahko shranimo skoraj vsako stvar, ki jo lahko v dokumentu nastavimo, vključno z lastnostmi dokumenta, slogi in polji. V predlogo ne moremo shraniti tistih nastavitvev, ki se navadno shranjujejo v OOo in ne v dokument: samobesedilo, prelivi, ozadje risane predmeta ipd. Ko zaključite oblikovanje dokumenta, lahko predlogo shranite – tukaj pa se stvari rahlo zapletejo.

Če želite na primer shraniti nastavitve v meniju Orodja > Orisno oštevilčevanje, morate v predlogo vstaviti vsaj en odstavek vsake orisne ravni, za katero ste določili nastavitve (Naslov 1, Naslov 2 idr.). V nasprotnem primeru te nastavitve ne bodo shranjene.

Še pomembneje je naslednje: ko predlogo prvič shranite, tega NE storite v meniju Datoteka > Shrani ali Shrani kot. Čeprav lahko v tem meniju tudi izberete tovrstno obliko datoteke, se predlog, ki jo shranite tako, ne doda nekaj pomembnih vrstic kode XML. To pomeni, da tako shranjene predloge ne bodo prikazane v sistemu za upravljanje predlog, tudi če jih prenesete (kopirate) v imenike s predlogami. Še slabše pa je to, da dokumenti, ki jih ustvarite iz tako shranjenih predlog, ne bodo povezani s predlogami in se ne bodo samodejno posodobili, če boste pozneje predlogo spremenili. Predloge zato vedno shranite v meniju Datoteka > Predloge > Shrani. Če se spozabite in predlogo kljub temu shranite po postopku Shrani/Shrani kot, jo lahko uvozite med predloge z možnostjo Datoteka > Predloge > Organiziraj. Ko je predloga enkrat shranjena v ustrezni mapi, jo lahko ob morebitnem poznejšem spreminjanju vedno shranite z možnostjo Shrani ali Shrani kot, le prvič jo morate shraniti z možnostjo Datoteka > Predloge > Shrani.

Posebnost je tudi sam sistem za upravljanje predlog. Gre za navidezni imenik, katerega položaj (pot) določite v Orodja > Možnosti >

OpenOffice.org > Poti > Predloge. Privzete poti vključujejo splošno pot za enojno ali večuporabniško namestitev programa, ter pot do imenika za uporabnika, ki trenutno uporablja OOo. Po tem navideznom imeniku lahko brskate, ne morete pa v oknu za upravljanje predlog brskati po drugih imenikih. Če želite brskati še po imeniku za skupne predloge (če je OOo nameščen tako, da ga lahko uporablja več uporabnikov), lahko spremenite pravice skupnega (splošnega) imenika s predlogami tako, da smejo vanj vsi uporabniki pisati (=dodajati predloge), ali pa že shranjenim potem dodate pot do novega/druega, skupnega imenika s predlogami.

### 3. Kako predloge komunicirajo z drugimi dokumenti

Ko imate oblikovano in shranjeno predlogo, lahko nov dokument, ki bo temeljil na tej predlogi, odprete v meniju Datoteka > Nov > Predloge in dokumenti. Tukaj pa se za novega uporabnika težave šele začnejo, saj predloge v OOo komunicirajo z dokumenti drugače kot so tega vajeni v drugih programih.

Za predloge v OOo namreč veljajo štiri osnovna pravila:

- Predlog v OOo ni mogoče nikoli in na noben način spremeniti tako, da spremenite dokument, ki temelji na tej predlogi. Če želite spremeniti predlogo, izberite ukaz Uredi v oknu za upravljanje predlog.
- Predloge z imenom Default (Privzeto, NE pomešajte je s predlogo, ki je trenutno nastavljena kot privzeta, saj ima ta lahko drugačno ime) sploh ni mogoče spremeniti v OOo. Če bi želeli urejati to predlogo, bi morali urediti izvorno kodo in na novo zapakirati kodo OOo, s čimer pa se večina uporabnikov ne bo mučila. Namesto tega lahko za privzeto predlogo (tisto, na kateri bodo temeljili vsi novi prazni dokumenti, odprti iz Datoteka > Nov > Dokument z besedilom) določite drugo predlogo. To storite tako, da v oknu Upravljanje predlog izberete predlogo in med Ukazi izberete Nastavi za privzeto. To ne bo vplivalo na predlogo Default (Privzeto), ki bo ostala nespremenjena, le uporabljala se ne bo več. Kadarkoli želite znova ponastaviti za privzeto prvotno predlogo, izberite ukaz Ponastavi privzeto predlogo.
- Dokument lahko temelji le na eni predlogi. Če želite dokumentu dodati oblike in elemente iz druge predloge, jih uvozite z ukazom Naloži sloge, do katerega pridete skozi meni Oblika > Slogi in oblikovanje, nato pa kliknete zadnji gumb v naslovni vrstici Slogovnika in izberete Naloži sloge ... Ko boste dokument naslednjič odprli, ga posodobite (OOo vas bo vprašal). Če želite zamenjati predlogo, na kateri temelji določen dokument, je postopek enak. Če želite, lahko predlogo tudi izbrišete in jo

zamenjate z drugo, ki ima sicer isto ime, vendar drugačno oblikovanje, ali pa dokument enostavno kopirate in prilepate v prazen dokument, ki temelji na drugi predlogi. Vendar pa ne glede na to, kako to izvedete, pravilo še vedno velja.

- Predloga določa osnovno obliko dokumenta, ti pa so potem lahko neodvisni od oblike. Če želite, da bi bili vsi dokumenti podobne vrste usklajeni, shranite vse spremembe v predlogo in jo uporabite na vseh povezanih dokumentih. Kljub temu boste lahko dokumentu dodajali tudi elemente, ki jih ni v predlogi in jih v drugih dokumentih ne potrebujete. Ko boste po spreminjanju predloge prvič odprli dokument, vas bo OOo (samo enkrat) vprašal, ali želite spremembe iz predloge uporabiti v dokumentu. Če jih ne, se bo povezava med dokumentom in predlogo prekinila. Če se zgodi, da želite dokument posodobiti, vendar po nesreči kliknete kaj drugega, dokumenta ne shranite in ga zaprite, nato pa ga znova odprite in pozorno preberite, kaj vas OOo sprašuje.

Ta pravila pa, čeprav morda izgledajo tako, niso nelogična. Pravzaprav so narejena zato, da bi nas rešila pred pogostimi težavami z oblikovanjem, ki jih poznamo v MS Office. Tam lahko spremembe v dokumentu uporabimo za predlogo, na kateri dokument temelji. Nekateri uporabniki celo rutinsko posodablajo svoje predloge na ta način. Tako se pogosto zgodi, da doživijo pravo presenečenje, ko odprejo drug dokument, ki sem sam od sebe preoblikuje. Nato uporabniki navadno znova preoblikujejo privzeto predlogo, kar težavo le še poveča, saj ne vedo, kaj delajo. Tako je privzeta predloga v MS Office redko enaka na dveh računalnikih, pri omrežnih različicah programa pa so mutanti še bolj čudni in spremembe še hitrejše. Uporaba več predlog v takih primerih le še poveča zmešnjavo. Posledice so zapravljanje časa in neusklajenost dokumentov. V najhujših primerih, ko je razlik med predlogo in dokumentov preveč, lahko pride celo do okvare datoteke, ki ni več uporabna.

Seveda se je takim težavam možno izogniti z nekaj enostavnimi varnostnimi ukrepi, vendar jih – to velja tudi za druge varnostne ukrepe – ljudje navadno ne upoštevajo.

OpenOffice.org pa tovrstne težave odpravi brez potrebe po posebnih varnostnih ukrepih. Predloge so zaščitene pred naključnimi spremembami, zato do konfliktov med predlogami ali predlogami in dokumenti skoraj ne prihaja. Poleg tega je zelo verjetno, da boste – če imata oba nameščene iste pisave – na svojem računalniku videli dokument natančno takšen, kot ga bo videl prejemnik na svojem računalniku.

Pravila za predloge v OOo niso popolna. Predvsem to velja za hiter način zamenjave predloge ali za način ponovne uporabe predloge na dokumentu, ki smo ga s predlogo že 'razvezali', vendar bi za te spremembe morda morali ogroziti zaščito predlog, ki jo nudi trenutni sistem. Kakršna koli so, pravila za uporabo predlog v OOo zagotavljajo, da bo delo potekalo brez dodatnih zapletov. Ko enkrat razumete, kako delujejo in zakaj tako, jih boste začeli ceniti, saj gre resnično za prihranek energije in časa.

*Bruce Byfield, avtorizvirnika, je delal v podjetju Stormix Technologies in kot vodja oddelka za trženje in komunikacijo v Progeny Linux System. Bil je tudi eden od urednikov Maximum Linux in prvotni avtor priročnika za Debian (Desktop Debian). Kadar ni za računalnikom, poslušaj punk-folk, goji papige in popolnoma prostovoljno tečena dolge in boleče razdalje.*

### Public Documentation License Notice

The contents of this Documentation are subject to the Public Documentation License Version 1.0 (the "License"); you may only use this Documentation if you comply with the terms of this License. A copy of the License is available at:

<http://www.openoffice.org/licenses/PDL.html>.

Note: The text of this appendix may differ slightly from the text of the notices in the files of the Original Documentation. You should use the text of this Appendix rather than the text found in the Original Documentation for Your Modifications.

The original Documentation is "Bullet-Proof Templates." The Initial Writer of the Original Documentation is Bruce Byfield, Outlaw Communications. Copyright © 2004. All Rights Reserved. [bbyfield@axion.net](mailto:bbyfield@axion.net). 604-421.7177.

The article was originally published in March 2004 on the web site of the *Linux Journal*. The text has been lightly edited and modified by the writer for release under the OpenOffice.org PDL.